

'Nachtvinders in 't zonnetje'

tekst: Marijke van Damme-Jongsten

Het dagactieve nachtvinderproject zit erop! In de zomer van '98 stonden de activiteiten van het hoofdbureau van de KNNV en De Vlinderstichting voor een groot deel in het teken van 'het project'. Er zijn 67.000 kaarten verspreid: bijgevoegd in een aantal tijdschriften, via allerlei activiteiten van de KNNV afdelingen, bij bezoekers- en natuurcentra en persoonlijk toegestuurd. Na de stroom aanvragen voor een kaart, vaak in de vorm van leuke kaarten en vergezeld van vragen over allerlei andere onderwerpen, volgde de golf inzendingen die verwerkt moest worden. Het is stimulerend te merken, dat veel mensen ons weten te vinden als vraagbaak over de natuur.

Doel Evenals bij het 'hommelpject' van de Vereniging voor Veldbiologie KNNV en NJN (Nederlandse

Jeugdbond voor Natuurstudie) in 1994-95, was het doel van de actie 'Nachtvinders in 't zonnetje' weer het publiek enthousiast te maken voor een zoektocht in de natuur. Betrokkenheid bij de natuur blijft onze hoofddoelstelling bij waarnemingsprojecten. En hoe meer mensen te weten komen over de natuur, hoe groter de bereidheid zal zijn om bij het eigen handelen met natuur en milieu rekening te houden. Maar in plaats van een onderwerp dichtbij huis, werd nu een onderwerp gekozen waarvoor men ook buiten het eigen 'erf' gevraagd werd de ogen goed de kost te geven.

Waarom nachtvinders? Aanleiding voor de keuze van dagactieve nachtvinders was, dat bij De Vlinderstichting een meerjarig onderzoek liep naar het voorkomen van nachtvinders. Evenals dagvlinders zijn nachtvinders als indicators van de kwaliteit van natuur en landschap te gebruiken. Misschien zelfs completer, omdat er veel meer soorten nachtvinders zijn dan dagvlinders, waarvan een aantal met zeer specifieke biotoop-eisen. Grotere kennis op dit gebied stelt ons in staat betere maatregelen te nemen ter bescherming van de natuur in het algemeen en specifieke

De voorzijde van de waarnemingskaart.

biotopen in het bijzonder. De kennis over nachtvinders is echter nog lang niet volledig, met name de relaties met planten en het landschap zijn nog niet in kaart gebracht en een waarnemingsproject is een uitstekende manier om die kennis mede te vergaren.

Organisatie Behalve de KNNV en De Vlinderstichting waren ook de jeugdbonden NJN en

JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie) bereid hun steentje bij te dragen aan de organisatie en ondersteuning van het project. Een aantal van de zomerkampen en weekenden stond in het thema van de actie en voor deze jeugdige 'specialisten' was een speciaal, uitgebreid waarnemingsformulier ontwikkeld, met aparte instructies.

De Vlinderstichting heeft de acht soorten van de waarnemingskaart geselecteerd, waarbij rekening werd gehouden met een publiek dat nog niet veel ervaring had met vlinderwaarnemingen. Na een proefjaar waarbij alleen de leden en donateurs van KNNV en De Vlinderstichting werden betrokken, werd besloten de actie in 1998 landelijk van start te laten gaan. De kaart werd meegestuurd met de bladen van de vier organiserende verenigingen en van de Fryske Fereining foar Fjildbiolgy, waarin ook de actie met spraakmakende artikelen werd aangekondigd. In het blad van het

Aan de telefoon een mevrouw uit Amsterdam. "Moet u horen, we waren op de kemping, me man en ik, en in ene sat er so'n dikke rups op me man se been. Nou en nou houdt mijn man niet so van die beeste dus ik moes-em eraf halen met een stokkie. Gaat dat beest somaar op se achterpote staan te fechten en hij spoo! Ken u seggen wat voor een rups dat was, want ik wil wel wete met wie ik gefochte hep!

Natuurhistorisch Genootschap Limburg werd een prachtig artikel geplaatst en ook het IVN heeft de kaart verspreid over de verschillende afdelingen en NME-centra. Daarnaast werd er op grote schaal in de landelijke en regionale pers aandacht besteed aan de dagactieve nachtvinders. Ook in het blad van de PostcodeLoterij 'Buitenkans' stond een leuk artikel waarmee een stroom aanvragen voor de kaart werd opgewekt. Vroege Vogels, het befaamde radioprogramma van de VARA besteedde eveneens aandacht aan de actie toen die op 1 mei 1998 officieel van start ging. Er waren voor die gelegenheid enkele partytenten opgezet op de Gin-

kelse hei en een aantal genodigden was onder het genot van een drankje en een hapje getuige van het loslaten van een paar Nachtpauwoog vrouwtjes, waarmee de landelijke actie feestelijk werd ingeluid.

Het verloop van de actie Op het hoofdbureau van de KNNV kwam hierna de stroom aanvragen voor een kaart pas goed op gang. Allerlei vragen over vlinders en rupsen werden op ons afgevuurd. Veel kinderen belden naar aanleiding van een artikel in Taptoe en vroegen om toezending van de kaart en materiaal voor spreekbeurten en werkstukken.

Een kaartje: "Beste meneer of mevrouw, ik zou graag een tijdschrift of plaat van u ontvangen, Groeten Laura (alvast misschien bedankt)."

Uiteindelijk zijn bijna alle kaarten verspreid (ruim 67.000). Het aantal teruggestuurde kaarten was echter wel lager dan tijdens de hommellactie van een paar jaar geleden. Het weer speelt hierin natuurlijk een belangrijke rol: vlinders zijn gevoeliger voor een slechte zomer dan hommels en ze laten zich ook moeilijker goed bekijken. Ook komen natuurlijk lang niet alle vlinders van de waarnemingskaart zomaar voor in ieders tuin en leiden deze vlinders toch een meer verborgen leven dan hommels. Met moet er actiever naar op zoek.

Dat neemt niet weg dat de reacties over het algemeen toch heel enthousiast waren. Herhaaldelijk werd ons gezegd, dat men nu pas wist, dat dat kleine vlindertje 'Muntvlindertje' heet, terwijl het al meermalen in de tuin was gezien. Zulke berichten bereikten ons ook over het Gamma-uiltje: dat het nu pas opviel, dat het er zoveel waren, omdat men er opeens op ging letten. En dit zijn nu precies de reacties die wij willen horen. Wij willen iedereen de ogen openen voor de wonderen van de natuur!

De waarnemingen Veel kaarten bevatten naast de waarnemingen opmerkingen over de vondsten van de vlinders of over de omstandigheden waaronder de vlinders of rupsen gevonden waren (u vindt er een aantal in dit nummer). De waarnemingen werden door De Vlinderstichting verwerkt, waar ze een onderdeel zijn van het langlopend nachtvlinderonderzoek. De verwerking is een hele klus, omdat op veel kaarten geen Amersfoortcoördinaten werden vermeld en ook het gebied, waarin de waarneming werd gedaan vrij summier werd omschreven, zoals 'Schiermonnikoog' of 'Kennemerduinen'. Maar de medewerkers van

Meer informatie kunt u krijgen bij:

KNNV vereniging voor veldbiologie
Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht,
tel. 030-2314797

De Vlinderstichting
Postbus 506, 6700 AM Wageningen,
tel. 0317-467346

NJN Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie
Landelijk bureau
Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland
tel. 035-559848

JNM Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie
Oudegracht 42, 3511 AR Utrecht,
tel. 030-2368925

De Vlinderstichting hebben wel vaker met dit bijltje gehakt en dat is dik in orde gekomen.

Dank Het team van medewerkers/vrijwilligers van KNNV, De Vlinderstichting, NJN en JNM dat gedurende het project in het overleg en bij de activiteiten was betrokken wordt voor zijn inzet heel erg bedankt. Aan de reacties gemeten van leden en publiek was deze actie een groot succes. Zonder de subsidiegevers was deze actie niet mogelijk geweest, daarvoor ook onze hartelijke dank!

Summary

A two-year campagne aimed at encouraging people to observe day-flying moths and send in their sightings has now ended. The participating organisations including the Dutch Butterfly Conservation are pleased with the results. They have received many forms with sightings of eight selected moth species and these are now being processed as part of a long-term moth research. The campagne has resulted in a greater knowledge of the distribution and habitat demands of the eight moth species. The campagne focused on eight distinct, relatively common species of day-flying moth which are easy to identify. So far 5300 sightings have been recorded, which include both the adult moths as the larvae. The largest number of sightings were of the Silver Y (*Autographa gamma*) and The Cinnabar (*Tyria jacobaeae*). The Magpie (*Abraxas grossulariata*) was the least observed species. The observations received in this project have contributed valuable information about the distribution of the eight moth species.